

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

MIDNATTSSOLEN VID LUOSSAVARA. — FOTOGRAF T. DAHLLÖF, KIRUNA.

18:DE ÅRG.

DEN 29 JULI 1917

N:o 44

Foto. Rylander, Eksjö.

P. Waldenström.

Kliche: *Henrik Skerfvarn*

P. P. WALDENSTRÖM.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Lördagen den 14 juli kl. half 10 på aftonen afled i Stockholm den man, som på det religiösa området i vårt land utöfvat större inflytande än någon annan under det senaste halfsekle, nämligen f. d. lektorn P. Waldenström.

Då *Paul Peter Waldenström* år 1908 fyllde sjuttio år, lämnades i H. 8 D. en fullständig redogörelse för hans yttre lefnadsdata. Här må endast erinras om, att han var född i Luleå den 20 juli 1838; att han efter att 1857 ha blifvit student i Uppsala där varit filosofie doktor 1863 samt följande år prästvigd och utnämnd till lektor i Umeå, därifrån han år 1874 erhöll transport till ett lektorat likaledes i teologi, grekiska och hebreiska i Gäfle; samt att han år 1905 afgick med pension. Året förut hade han blifvit föreståndare i det af honom redan 1878 stiftade Svenska Missionsförbundet och kvarstod i denna befattning ännu vid sin död. Af fyra kyrkomöten (1868, 1908, 1909 och 1910) var han ledamot och representerade i 21 år (1885—1905) Gäfle stad i andra kammaren, hvilken 1900—1902 gaf honom plats i konstitutionsutskottet och 1903—1904 i lagutskottet. Dessutom togs han i anspråk för kommittéarbeten, var 1898—1900 ledamot af maltdryckskommittén, 1899—1901 af egnahemskommittén samt 1901—03 af kommittén för utredning rörande lagstiftning om registrering af icke-ekonomiska föreningar och om ofientligt erkända stiftelser.

Det är icke tu tal om, att hvar hälst P. Waldenström var med, gjorde han sig gällande. Men främst stod han dock som frireligiös förkunnare.

Hans ungdomsår inföllo vid den tid då den mäktiga religiösa väckelse på 1850-talet gick fram öfver vårt land, om hvilken det väl knappast är för mycket sagt, att den bildar epok i den svenska kyrkans historia, och som till sin djupaste innebörd väl kan karaktäriseras som ett lekmännens återgående till och personliga tillägnande af bibelordet själf. Själfdaterade Waldenström sin omvändelse från år 1857, från hvilken tidpunkt han enligt honom närståendes vittnesbörd "ständigt sökte fördjupa sig i studiet af den heliga skrift". Sannolikt har han ej håller förblifvit oberörd af den andra betydelsefulla kulturfaktorn i det dåtida Sverige — den boströmska filosofien. Icke så som skulle Waldenström någonsin fallit offer för den boströmska religionsfilosofi, som i sak icke stod upplysningstidshvarfvets rationalism synnerligen fjärran. Men nog vill det förefalla, som om Waldenström icke blott i själfva formen för sitt religiösa tänkande tillägnat sig icke så litet af sin lärare Boströms logiska metod, utan äfven påverkats af själfva hans begreppsbildning. I hvarje fall möter man hos både Waldenström och Boström samma kraf på reda, klarhet, enkelhet och påtaglighet, hvilket förde vara ett nationellt särdrag och som väl utgör en hufvudgrund för bådas stora inflytande på svenskt tankelif.

I religiös uppfattning var emellertid den unge Waldenström "läsare" och "rosenpietist", som C. O. Rosenius' meningsfränder kallades, icke rationalist eller boströmre. Vid Rosenius död 1868 blef det till och med han, som öfvertog redaktörskapet för den af denne grundade tidskriften "Pietisten", hvilken han alltsedan dess fortsatt att utgifva. Det dröjde emellertid endast fyra år, innan han genom sitt bibelstudium (kanske på boströmsk väg) kommit till en lära afvikande från den vanligen föredragna. I en i "Pietisten" offentliggjord predikan på 20:de söndagen efter Trefaldighet 1872 häfdade han nämligen, att försoningens betydelse icke låge i ett Guds försonande med människan utan i ett människans försonande med Gud. Sin mening formulerade han i en kort därefter utgifven skrift i följande punkter: 1:o) genom vårt syndafall inträdde ingen förändring i Guds hjärta;

2:o) det var därför icke någon Guds grymhet eller vrede mot människan, som genom syndafallet kom i vägen för människans salighet; 3:o) den förändring, som inträffade vid syndafallet, var en förändring hos människan allena, i det hon blef syndig samt därigenom afföll från Gud och det lif, som är i honom; 4:o) till följd däraf behöfdes för hennes salighet en försoning, men icke en försoning, som blidkade Gud och framställde honom åter nådig, utan som borttog människans synd och framställde henne åter rättfärdig; 5:o) denna försoning är skedd i Jesus Kristus. I ett år 1875 utgifvet arbete, "Herren är from", preciserade han ytterligare denna sin uppfattning och gjorde gällande, att Guds kärlek och rättfärdighet icke vore motsatser, utan borde uppfattas som stående i full harmoni med hvarandra. I alla dessa och öfriga skrifter ställde han sig visserligen helt på bibelns grund och utförde hela sin bevisning med tillhjälp af skriftställen, om också emellanåt ej utan advokatyrt, men det är svårt för den som känner Boströms gudsbegrepp att värja sig för misstanken, att det var detta, som utgjort den första drifkraften hos Waldenström att inrikta sin kritik af den vedertagna kyrkoläran just på denna punkt.

Hvilken uppståndelse dessa skrifter verkade i 1870-talets Sverige, är det svårt att i nutiden göra sig en föreställning om. Med full rätt har det blifvit sagt, att alltsedan reformationen ingen religiös fråga i vårt land tilldragit sig så stor uppmärksamhet och blifvit af så genomgripande betydelse för det anliga lifvets utveckling som den af Waldenström uppväckta försoningsfrågan. Stora skaror vande sig snart att se upp till honom som sin andlige lärofader, i synnerhet sedan han ytterligare fäst uppmärksamhet på sin person genom sin strid med de kyrkliga myndigheterna om det gängse bruket i fråga om den heliga nattvardens förvaltning: han häfdade nämligen rätten till nattvardsfirande äfven i missionshusen. Den brytning, som uppstod med de kyrkliga myndigheterna, åstadkom slutligen i förening med den nya uppfattningen af försoningen en schism mellan honom och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, hvilken år 1878 ledde till utbrytning ur denna af hvad sedermera framvuxit till den betydelsefulla frireligiösa sammanslutning, som är känd såsom Svenska Missionsförbundet — i många delar af vårt land inflytelsearikare än kyrkan själf.

Svenska missionsförbundet var och är till aldeles öfvervägande del Paul Waldenströms eget personliga verk. Och medlet var framför allt hans sällsynta folkliga vältalighet. Ett yngre släkte som icke hört honom predika i hans krafts dagar, kan knappt göra sig en föreställning om hans andes makt, då han talade. "Han har alltid", skrifver en anhängare, "gifvit sina åhörare läran klar och tydlig, såsom han förstått och trott den. Detta har varit hans styrka. Man har ständigt haft en fönimmelse af: "Jag tror, därför talar jag", då man hört W. predika. Det har varit något tryggt och pålitligt, icke "kanske", "månånda" eller förmodanden och hugskott i hans predikan. Den själfkänsla, om man så vill kalla den, det säkra lugn, den orubbliga visshet, som genomgått och uppfyllt hans tal, har bemäktigt sig åhörarne, som ryckts med därpå och känt sig, som om de suttit på ett lugnt och säkert tåg, som förts af en fast och kraftig hand. Allt har blifvit så klart och tydligt, så trovärdigt och pålitligt, så intressant och medryckande." Underströmmen af en ständigt flödande humor gjorde sitt till att bära föredraget fram till åhörarnes öron och med fyndiga anekdoter och berättelser hölls uppmärksamheten ytterligare fången. Som andlig folktalare ha i vårt land få, om ens någon kunnat mäta sig med honom.

Foto Holmén, Sthlm.

SVERIGES MINUTHANDLARES RIKSFÖRBUND samladt till årskongress i Stockholm den 17—18 juli.

Sveriges Minuthandlares riksförbund har den 17—18 juli hållit sin tionde årskongress i Stockholm under ordförandeskap af grosshandlare E. A. Thunholm från Västerås som jämväl omvaldes till förbundets ordförande.

På kongressen ha behandlats flera för minuthandlarna viktiga frågor. Inom förbundet är man f. n. sysselsatt med frågan om en särskild brandförsäkringsanstalt för minuthandeln, och har detsamma vidare uttalat sig för en handelsidkarnas ömsesidighetsanstalt mot olycksfall i arbetet samt för tanken på gemensamma måltidstimmar. Vid kongressen gäfvö ombud från skilda delar af landet uttryck åt köpmännens indignation öfver de undervikter, som sades nästan alltid förekomma vid mjölleveranser från folkhushållningskommissionen och lifsmedelsnämnderna.

Kongressen afsände telegram till konungen, hvarå svarstelegram ingick.

Stockholms stads-lifsmedelsnämnd har i dagarna fått färdigt sitt stora *centralkök*, hvilket dagligen skall kunna leverera ända till 30.000 portioner mat. Centralköket, inrymdt i Nürnbergbryggeriets lokaler vid Högbergsgatan på Söder, har försetts med de mest modärna anordningar. Sålunda kokas maten i stora cisterner, och på en stor Bolinderspis lagas den stekta maten medan för potatis och grönsaker finnas stora kokskåp. Rensning och skalning sker på marmorbord, en modärn bensåg möjliggör helt tillvaratagandet af ben för buljongkokningen och köttkvar-

narna drifvas med elektricitet. Ja, man har kommit så långt, att man tillvaratager det fett, som annars förfäres. Det tillgår på så sätt, att diskvattens-trummans cementerade väggar afkylas, och det fett, som då stannar kvar, samlas upp.

Drottningen har besökt centralköket och noga besett alla anordningar och afsmakat den för allmänheten afsedda maten.

F. n. får maten hämtas från centralköket, men till vintern är det meningen att maten skall kunna intagas äfven inom lokalerna.

Vidst. portr.;

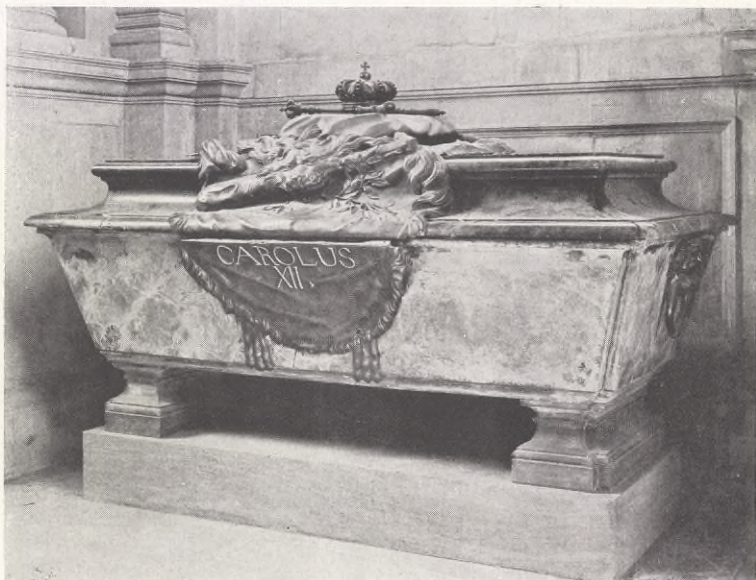
INGENIÖR A. SCHMÄGERS,
uppfinnare af konstmjölet.

Text å sid. 702.

Foto, Malmström, Sthlm.

NYTT CENTRALKÖK I STOCKHOLM för 30.000 portioner om dagen.

H. S. Lda STOCKHOLMSFOTOGRAF.
CARL XII:S SARKOFAG I RIDDARHOLMSKYRKAN.

Sedan Karl XII:s stoft efter olycksskottet vid Fredrikssten lagts till ro på sin sista bädd under Riddarholmskyrkans grafvalf, har den enkla ekkistans svarta lock 4 gånger lyfts upp för att blotta den sofvande hjälten. Så har skett 1746, 1799, 1859 och nu senast den 18 juli 1917.

Den vackra marmorsarkofagen är nu delvis vittrad och söndergången i sina fogar. Den måste närmare undersökas för utrönande af, huruvida den kan repareras eller om den måste helt ersättas med en ny. Det låg då nära till hands att i samband med denna undersökning äfven låta den moderna vetenskapen säga sitt tungt vägande ord om beskaffenheten af den skottskada, som föranledde konungens död.

Den 17 juli aflyftades alltså sarkofagens tunga lock, och den inre kistan togs upp och bars öfver på andra sidan kyrkan in i det Gustavianska grafkoret.

Följande dag, den 18 juli, vidtog undersökningen.

På en för tillfället förfärdigad svart katafalk af trä stod kistan i korets midt, nedanför Gustaf Adolfs sar-

kofag, med hufvudändan åt söder. Karl XII:s kista är påfallande låg och lång. Ett svart sammetsöfverdrag höljer stommen af ek. Längs kanterna löpa lister af breda guldband, nu delvis nära hvitnade, och utefter lockets kanter hänga guldfransar.

Nu lyftes locket af.

Där ligga, liksom vid föregående undersökningar, hyenden fyllda af aromatiska kryddor, öfver ansiktet och bröstet och längs sidorna utefter armarne. Allt är hvitt och ter sig desto hvitare mot kistans svarta kanter.

En vördnadsfull stillhet och tystnad råder, då kuddarne lyftas af, och hjältekungens ansikte blottas.

Där hvilas han i lugnt majestät med dödens stillhet öfver ansiktet, men också med dödens lugn och frid öfver de ädla anletsdragen. Solen kastar just in ett knippe af strålar, som faller in öfver det tärda ansiktet, lyser upp, värmer, glädjer och förklarar. Lagerkransen med sina skonade

vissa löf kröner hjälten's hjässa, den är en segerkrona, vunnen i döden men ock vunnen genom ett lif i ärofull kamp.

De stora hvita plåsterlapparne, som täcka tinningarne, visa det fruktansvärda banesårets gång genom hufvudet.

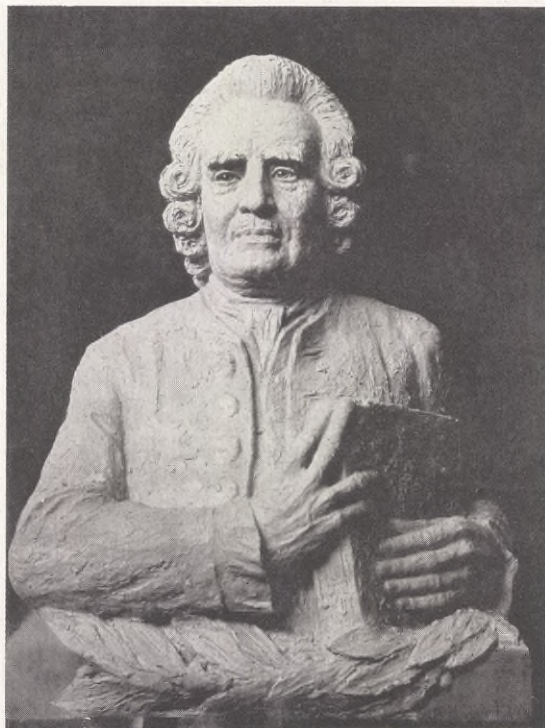
Det ljusbruna tunna fina håret sträcker sig som en

Foto. Holmén, Sthlm.

REKTOR MOSESON

P. P. Waldenströms efterträdare, uppläser det af den senare för sig själf redan år 1913 skrifna begrafningstalet.

Den af bildhuggaren Adolf Jonsson modellerade porträttbysten af Emanuel Swedenborg. Porträttlikheten är här grundad på en senare tids vetenskapliga system, nytt för vårt land. Text å sid. 703.

Foto. Cederqvist, Stålm. Ritning: Bengt Sjöberg.
 KARL XII:S LIK I DEN INRE KISTAN AF EK, SEDT OFVANIFRÅN SÅDANT DET BEFANN SIG DÅ DET BLOTTADES DEN 18 JULI 1917.

"gnistrade som diamanter", när konungen talade, de ha slutit sig till den eviga vilan. Men deras uttryck af intelligens och kraft slumrar dock i detta döda men likväl så talande ansikte.

Enkel var Karl XII i lifvet. Enkelt vilas han på sin sista bädd. Enkelt men värdigt. Kistan är fodrad med hvitt linnetyg. På en madrass af buldan-tyg ligger den döda kroppen i sin lindning, såsom Neumann ordnade den i Uddevalla, och iförd den långa begrafningsskjortan af finaste linne. Stora runda något buktiga dubbelknappar af guld sitta i ärmlin-ningarna. Ge akt på hur fint och noggrant allt är sydt, med rik veckning vid linningarna. Utanpå är en slags svepskjorta med vida armar, än vidare ärmlinningar med breda uppslag och bred veckning fram-till längs hela kroppen, nedstoppad vid sidorna och nedtill som ett täcke, ty bakvåd saknas. Intrycket är som af en messskjorta.

KARL XII:S HUFVUD SEDT FRÅN HÖGER.

smal krans öfver öronen och nedåt nacken. Hjässan är alldeles bar.

Ögonen äro slutna och liksom kinderna djupt insjunkna, näsryggen är intill pannbenet intryckt, näsans mjuka del hoptorkad. Öfverläppen, smal i sig själf, lämnar öfre halva tandraden fri. Tänderna starka och vackra, men mycket slitna, den andra åt vänster stående innanför de öfriga. Hakan nedsjunken mot bröstet och därigenom ansiktet liksom förlängdt nedåt. Hyn är vaxgul med svartgråa fläckar, skäggstubben tydlig, grof och tätt afrakad.

Det är en bild af död och förgängelse. Men dock på samma gång, hur mycken okuflig viljekraft, hur mycken energi och seghet, hur mycken levande skönhet hvilas ej öfver detta i döden sofvande ansikte!

Och hvad mer, det är just Karl XII, just sådan som vi tänkt oss honom, den höga pannan, den långa breda hjässan, det mäktiga tänkarehufvudet.

De klarblå ögonen som

KARL XII:S HUFVUD SEDT OFVANIFRÅN.

Forts. å nästa sid.

Haparanda hemsöktes natten till den 13 juli af en förhärjande eldsolycka, hvilken utom den anställda stora materiella skadan kräfde äfven två människolif. Elden utbröt vid 3-tiden i en tvättstuga till en af byggnaderna vid Packhusgatan och spred sig härifrån till närliggande boningshus, af hvilka icke mindre än 8 nedbrunno till grunden. Två barn, en 11-årig flicka och en 9-årig gosse, hvilka befunno sig i en lägenhet ofvanpå tvättstugan, innebrändes. Ett femtontal familjer blefvo genom branden husvilla. Att eldsolyckan trots den rådande vindstillan tog en så stor omfattning måste tillskrivas det förhållandet att staden saknar fast brandkår liksom äfven vattenledning.

Haparanda, Sveriges nordligaste stad, räknade vid årsskiftet närmare 1,700 invånare. År 1842 fick samhället stapelstadsrätt och år 1903 egen jurisdiktion.

Foto. Olson, Haparanda.

Foto. Green, Haparanda.

Klisché: Bengt Nilfverparre.

DEN STORA ELDSVÅDAN I HAPARANDA DEN 13 JULI. Under och efter branden.

Staden är regelbundet byggd samt kan berömma sig af en i betraktande af det nordliga läget anmärkningsvärdt vacker parkanläggning. Under krigsåren har den väldiga transitotrafiken till och från Ryssland dirigerats öfver staden, hvars fysionomi därigenom förändrats.

Forts. fr. föreg. sida.

Händerna äro iförda hvita kraghandskar, vida finare än dem, konungen bar i dödsögonblicket. Underarmarna böjda in öfver kroppen, högra handen lagd nedom den vänstra.

Det må här sägas ifrån, att Karl XII:s utseende där han hvilat i sin kista är alltigenom kraftigt och manligt. Ingen kan misstaga sig på att det är en man med manliga egenskaper. Ögonbrynsbågarne äro kraftiga. Kroppens mått i öfrigt äro sådana som passa för en proportionerligt byggd smärt man.

Undersökningen fortgår hela dagen, kulturhistoriskt, antropologiskt och med Röntgenfotografering.

Där voro många vackra och gripande moment. Främst naturligtvis det ögonblick, då stoftet blottades, såsom redan är omtaladt.

Men det var ett tillfälle ännu, som ej kan glömmas. Det var då dörrarne till grafkoret öppnades för enkla svenska krigare, menige man ur ledet, som kommo in för att få stå inför krigarkonungens kista. Vakthållningen bestreds på förmiddagen af Svea lifgarde, och vid aflösningarne kommo de aflösta in för ett ögonblick. Nu kommo de första, fyra soldater, ståtliga unge män, i parad, med gevär och bajonetterna påskruvade. Inför kistan stannade de. Gevärskolf-

varne sattes mot stengolfvet. Men soldatens till hälsning strama hållning gaf snart vika för en än vördnadsfullare. Hjälmarna kommo af, liksom omedvetet, vackert tafatt; hufvudena böjdes, inför den gripande åsynen af den i sin hvita svepningsskrud liggande döde hjältekonungen, deras kung. Det var undran, oförställd rörelse, djupaste respekt och vördnad i deras anletsdrag. Denna vackra bild kan ej glömmas. Det var mötet mellan karolinernas ättlingar och karolinernas kung. Så kom det åter vid de olika aflösningarne. Alltid samma tvekan, samma undran, samma rörelse, samma vördnad.

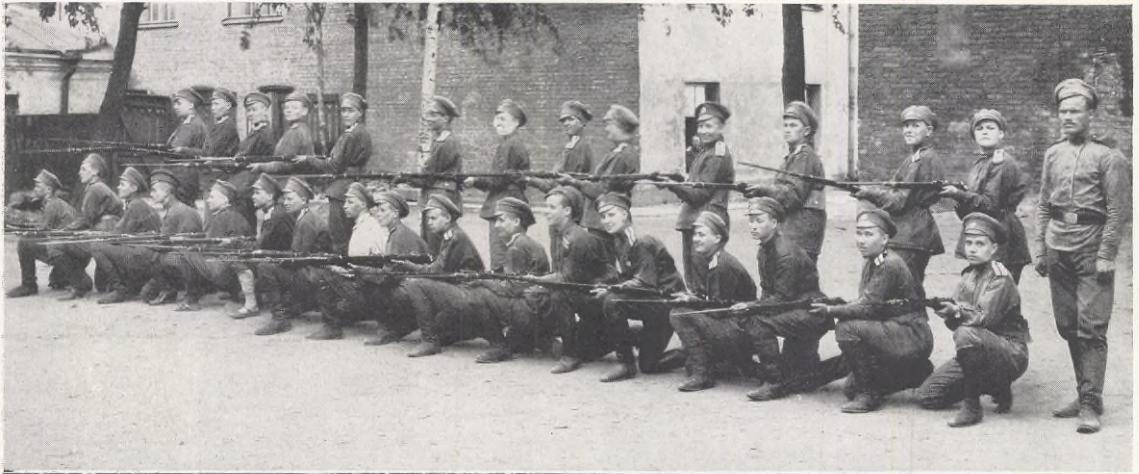
Karl XII:s minne bevaras i kärlek och vördnad i svenska folkets hjärtan. Lyckligtvis äro vi, åtminstone de flesta af oss, ännu inte så degenererade, så att vi ej kunna känna oss små inför det, som verkligen är stort. Det är nu en gång så, att förmågan att se, att en person är stor, i viss mån är oskiljaktig från möjligheten att inse att man inte är fullt så stor själf.

*

Här meddelas samtidigt 3 i sista stand bekomne fotografier af Karl XII:s stoft i likkistan vid det tillfälle, då den öppnades den 18 juli och till hvilka vi hänvisa (sid. 693). De hvita plåsterlapparne vid tin-

Forts. å sid. 703.

RYSK KVINNO-BATALJON.

1. "KVINNLIGA DÖDSBATALJONEN" EXERCERAR.

2-3. ARBETAR- OCH SOLDATRÅDETS DEMONSTRATION DEN 1 JULI: 2. "Kvinnliga dödsbataljonen" under anförande af Maria Botjkarof på Marsfältet. 3. I spetsen för tåget en bolschevistisk fana med Marx porträtt och öfverskriften "PRAVDA" (sanning), namnet på Lenins tidning

Den i Jagarne företagna stora ryska offensiven har föregåtts af en vidtomfattande agitation, inriktad på att stimulera det ryska folkets slappnande stridsvilja. Som led i denna agitation ha ingått utom föredrag, flygskrifter och demonstrationer äfven uppriktandet af en kvinnlig dödsbataljon. Bataljonen, hvilken bildats på initiativ af krigsminister Kerenski och helt och hållet, från kommandanten till yngste rekryten, består af kvinnor har till uppgift att vid stormangrepp gå i tåten och, icke vikande för döden, elda de efterföljande truppernas mod. Bataljonens kommen-

SENASTE RYSKA BILDER.

dant är fru Botjkaroff, hvilken redan tidigare vid sin nu stupade makes sida aktivt deltagit i kriget och som för därunder visadt hjältemod befordrats till underofficer samt dekorerats med Georgskorset. Då hon efter ryska revolutionens utbrott kom till Petrograd för att deltaga i agitationen för krigets fortsättande gaf Kerenski henne idén att samla en kvinnlig bataljon, hvilken genom ett starkt framhåfvande af sin offervillighet och sitt dödsförakt skulle stå som ett till efterföljd manande exempel för den ryske soldaten. Efter att under den första tiden ha räknat icke mindre än 500 medlemmar, däribland ett stort antal damer ur de högre kretsarne har bataljonen under de utomordentligt hårda utbildningsmånaderna, hvilka synas hafva haft en rätt afkylande inverkan på stridshumöret, betydligt decimerats och räknade när den nyligen afgick till fronten endast något mer än 200 medlemmar.

— 966 —

“KVINNliga DÖDSBATALJONEN” EMOTTAGER SINA FANOR af Petrograds kommandant general Polovtseff utanför Marinskapalset. En kvinnlig soldat Mari Botjkaroff, som själf varit vid fronten och aktivt deltagit i striderna, har bildat bataljonen, som redan ryckt ut till fronten efter att ha under de sista månaderna öfoais i Petrograd.

NÄR BUDSKAPET OM DEN NYA OFFENSIVEN NÄDDE PETROGRAD. Bild från Newski prospekt den 2 juli.

EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

SENASTE BILDER FRÅN KINA.

En landsman, som i egenskap af hög ämbetsman sedan många år vistats i Kina och därunder vid flera tillfällen insändt till H. 8 D. högaktuella fotografier, har äfven nu lämnat en rik serie bilder, så sent tagna som i medio af juni, och således nästan bokstafligen för dagen.

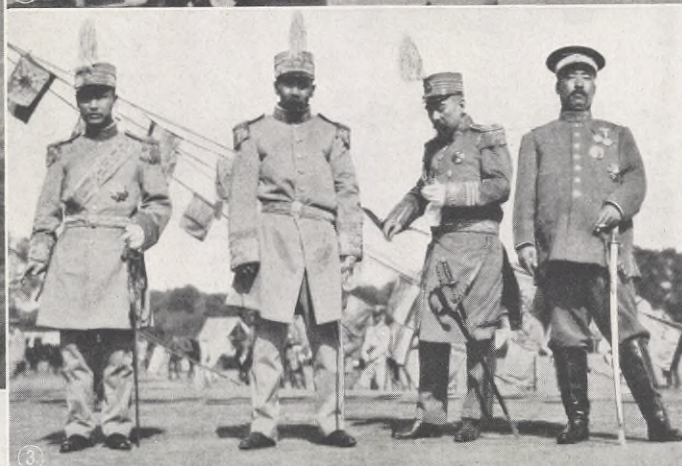
1. MONARKISTGENERALEN CHANG HSÜN ANKOMMER TILL PEKING. 6.000 man af hans trupper linierade gatorna där han drog fram. — Dessa trupper af farliga afskydda sällar husera nu (15 juni) vildt i Peking. — Vår bild visar just hur ett par af hans officerare vägras tillträde till legationskvarteret (Europeernas kvarter).

2. GENERAL CHANG HSÜNS AVANTGARDE. (15 juni). Enligt telegram från Peking en månad senare ha de monarkistiska trupperna drifvits ut från staden sedan den lille goss-käjsaren efter ett par dagar afstått från sin krona och Kina ånyo blifvit republik.

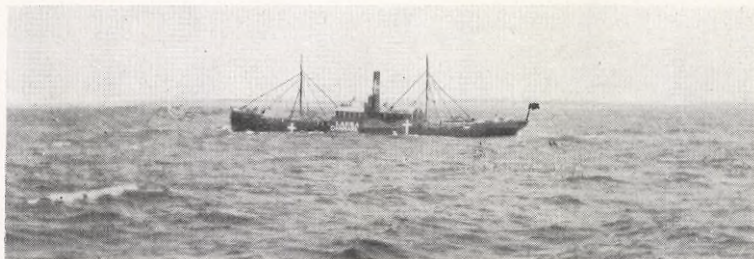
3. CHANG HSÜNS TRUPPER LINIERA GATORNA I PEKING MED PÅSKRUFVADE BAJONETTER. — Officerarnes hårpiskor få hänga fram under mössan; soldaterna måste rulla ihop sina piskor i mössan.

Efter originalfotografier.

1. LI YÜAN HUNG, KINAS NUVARANDE PRESIDENT. Sedan detta insändes har presidenten enligt telegrafiska meddelanden afgått och den nye kejsaren Hsuan Tung förklarats ha uppstigit på tronen. Efter endast få dagar fördröjs monarkisterna och landet förklarades änyo republik, då Li Yüan Hung dock icke ville återtaga presidentembetet utan öfvertog chefskapet öfver regeringen.
 2. PRESIDENTEN (x)ÅSER EN TRUPPREVY med krigsministern och nuvarande premiärministern Tuan Chi Jui, den man hvars afskedande nyligen framkallade krisen. Den då utnämnde, sedan afgångne premiärministern Chian Chao-tsung (XX).
 3. KINAS FRÄMSTE MILITÄRDIGNITÄRER. Längst t. v. den af- och återinsatte premiärministern. 4. PRESIDENTENS LIFGARDE. En soldat ur detta lifgarde dödade sin öfverste och två soldater. 5. HIMMELSTEMPLET, i hvars park general Chang Hsüns trupper (6000 man) voro lägrade. — Observera de magnifika tre barriärerna af den utsöktaste hvita marmor.

Amatörfoto, J. Linding, Lysekil.

DANSKA ÅNGAREN "LAURA" fotograferad d. 27 april vid utgående från Göt till England. Ett par dagar senare kapades den af tyska krigsfartyg och fördes till tysk hamn.

Text till illustr. å sid. 697-698.

Kina har under den senaste tiden varit skådeplatsen för våldsamma politiska omvälvningar. Det första meddelandet här-om nådde yttrevärlden den 2 juli, då ett från Shanghai utgående telegram i korthet och utan relaterande af händelsförloppet konstaterade att den kinesiska republiken störtats, president Li-Yan-Hung afsatts, mandschudynastien återupprättats och kinesiska kaisartronen bestigit af den 11-årige gossekaisaren Pu-Yi eller som hans regeringsnamn lyder *Hsuan-Tung*. De närmast följande dagarne bringade nya fylligare underrättelser, af hvilka framgick att statskuppen efter omsorgsfulla förberedelser utförts af general *Chang-Hsün* och förre premiärministern *Chiang-Chao-tung*, båda kända som ifriga anhängare af den konstitutionella monarkien. Sedan de i Peking förlagda truppen och hufvudstadens gendarmeri vunnits för saken framtvungade monarkisterna presidentens tillbakaträdande. Efter kaisardömet utropande följde tillsättandet af ett flertal högre ämbeten, hvarvid general Chang-Hsün utnämndes till vice konung och kaiserlig kommissionär i Chili.

Under det att hufvudstadens befolkning med lugn fann sig i de nya förhållandena väckte den proklamerade statskicksförändringen en våldsam förbittring ute i landet, och en stark republikansk armé dirigerades mot Peking. Inför den antågande öfvermakten slogo monarkisterna till skyndsamt reträtt och efter en-

dast några dagars maktutöfning nedsteg kejsaren åter från tronen.

Den nu åter upprättade republiken Kina synes tillsvidare vara utan öfverhufvud, i det att den afsatte presidenten Li Juan Hung förklarar sig icke vilja återtaga presidentvärdigheten. Högsta makten hvilar på grund häraf hos konseljpresidenten *Tuan-Chi Ju*, hvilken samtidigt beklädder krigsministerposten. Den nye misterpresidentens kända ententvänlighet väntas att komma att medföra Kinas inträde i kriget på de allierades sida.

Foto, Mohanstrom, Sthlm.

Klische: Bengt Sjöbergparre.

"AMALTHEA-KOMMITTÉN" (fr. v. herrar A. Holmström, C. Cederholm, E. Ljungberg och C. Lindhagen) hos konungen den 17 juli i och för öfverlämnande af petition för Amaltheamännens frigifvande fattad på 116 möten med öfver 50,000 deltagare.

Amatörfotos K. Hanson, Invaliddögget.

EN TYSK 14-ÅRIG (t. v.) OCH EN RYSK 12-ÅRIG CIVILFÄNGE som nu utvexlats med invalidtransporterna.

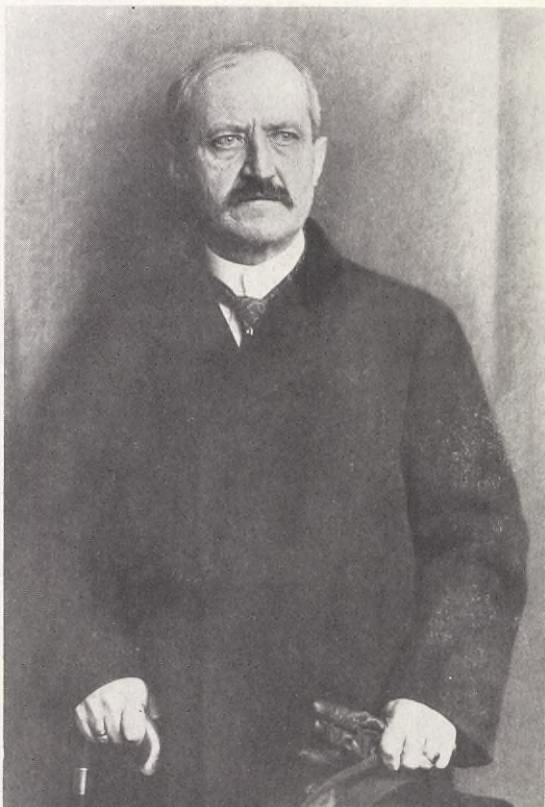

RIKSKANSLÄRSSKIFTET I TYSKLAND.

Till tysk rikskanslär har enligt officiellt meddelande utnämnts förre understatssekreteraren i finansdepartementet d:r *Georg Michaelis*.

Den nyutnämnde rikskanslären, den förste borgerlige innehavaren af detta höga ämbete, har bakom sig en 40-årig ämbetsmannabana, under hvilken han beklädt ett flertal framskjutna befattningar. Han har bl. a. varit docent vid den tyska skolan för rätts- och statsvetenskap i Tokio, öfverpresident i Schlesien och understatssekreterare i finansdepartementet. Sistlidne vår kallades Michaelis att som statskommissarie för folkhushållningen efterträda Batocki, hvars verksamhet på detta område måste betecknas som ett ful ständigt misslyckande. Under sitt folkhushållningskommissariat har Michaelis dokumenterat sig som en visserligen rätt så själfständig men därför utomordentligt god organisatorisk kraft, och det tillskrifves öppet hans klokhet och mot den enskilda vinningslystnaden riktade viljestarka uppträdande, att Tyskland lyckats lösa innevarande sommars utomordentligt svåra lifsmedelsproblem.

Michaelis betecknas som konservativ, men är för öfrigt i po-

Efter fotografi.

D:R GEORG MICHAELIS.
Tysklands nye rikskanslär.

Malme: *Prings* i *Lifsvärlden*.

VÄRLDSKRIGET.

Under tredje juliveckan stod hela världssituationen åter på högspänn. Redan lördagen den 14 skedde i Berlin en scenförändring i det oroliga skådespel, som en längre tid utvecklats sig inom tyska riket. Ridån gick ner för *Bethmann Hollwegs* kanslersskap; ett visst dunkel omger just den scenen då kanslern föll. Intrigen tyder på, att alltyskarne och de konservativa ha äran af hans störtande. Den nye kanslern, *Georg Michaelis*, förutvarande preussisk ämbetsman och regeringsmedlem, hade att spela den starke mannens roll, och ehuru politiskt "ett oskrifvet blad" ansågs

litiskt hänseende ett nytt namn, i det att han tidigare fullständigt hållit sig utanför partistriderna. Hans utnämning till rikskanslär och preussisk ministerpresident har inom Tyskland, i stort sedt, haft en god präss.

Den 19 juli framträdde den nye rikskanslären inför tyska riksdagen och höll därvid sitt med spänd förväntan motsedda programtal. Efter att hafva fritagit Tyskland från skulden till krigsutbrottet och hafva hänledt uppmärksamheten på det för centralmakterna gynnsamma krigsläget betygade kanslären att det tyska folket eftersträfvat en fred, som på samma gång den lämnar rikets område obeskuret tryggar dess gränser för alla tider och garanterar dess lifsbetingelser på kontinenten och på andra sidan hafvet. När Tyskland kan vinna en ärofull fred skall det icke fortsätta kriget en enda dag längre endast för att göra våldssamma eröfringar.

Med afseende på inrikespolitikens på dagordningen stående frågor förklarade sig kanslären stå på samma grundval som kännetecknas af prussiske konungens budskap af den 11 juli om valrätten i Preussen.

hans blotta fysionomi tyda på, att han skulle kunna spela rollen. Med stor spänning afvaktades hans första replik, som skulle ske i samband med riksdagens plenum torsdagen d. 19. I riksdagen fanns en majoritet, som på förhand sagt sitt ord: regeringen måste ge rent besked ifråga om "nyorienteringen" och förklara, att den vill en *samförståndsfred utan annexioner eller skadestånd*. Innan rikskanslern uppträdde, hade situationen emellertid ordnats under hand för att icke mötet i riksdagen skulle bli uppört. Michaelis hade funnit en formel, som lika litet utmanade den fredsönskande majoriteten som det

Efter fotografi.

FÖRHANDLINGARNE VID RIKSKANSLÄRSSKIFTET i Inrikesdepartementets trädgård mellan den nye rikskanslären (1), generalfältmarskalken von Hindenburg (2), vice kanslern d:r Helfferich, nu nämnd såsom utrikesminister (3) och general Ludendorff (4) samt ledarne för riksdagspartierna.

Kitch: *Kem. A.-B. Bernd Silfversparre, Sölm-Göb.*

EN SKANDINAVISK FÖRESPRÅKARE TILL AMERIKA.

eröfringslystna och alltjämt på kriget troende minder-talet. Han nämnde ingen ting om annexioner eller skadestånd men Tysklands gränser behöfde tryggas; något *fredserbjudande* kunde icke Tyskland prestera, enär det vore fiendens tur att föreslå. Intrycket af talet i sin helhet var, att situationen förändrades där-af föga eller intet.

I *Ryssland* öppnade sig en tröstlös anblick af förvirring och anarki. I provisoriska regeringen brast enigheten på frågan om *Ukrajnas* och väl äfven *Finlands* ställning. Ukrajnarne, liksom finnerne, kräfva hel och full själfstyrelse. Regeringen ville efter bästa förmåga tillmötesgå krafven utan att riskera rikets enhet. Tre af kabinettets borgerliga medlemmar lämnade då regeringen. Oros-element i hufvudstaden be-gagnade tillfället att med vapenmakt demonstrera mot regeringen på grund af *Kerenskis* straffåtgärder mot olydiga regementen. Tusentals soldater och matrosar,

Efter porträtt.

E. D. WINSLOW,

Förenta Staternas generalkonsul i Köpenhamn, en intim och välvillig kännare af Skandinavien och väl förtrogen med dess varuförhållanden, har kallats till konferens med president Wilson i Washington.

Illustration: H. H. Sjöberg

som uppeggats af de revolutionäre, sammangaddade sig tisdagen den 17 och drogo med kulsprutor och upproriska fanor mot Tauriska palatset som belägrades. Den upphetsade massansökte bemäktiga sig några af minstrarnes personer. Regeringsvänliga trupper ingrepo, och stor blodsut-gjutelse tycks ha ägt rum. Emellertid förmådde regeringen åtminstone för tillfället stälja de laglösa elementen och någorlunda återställa ordningen genom förbud mot demonstrationer.

Finska landtdagen fann ögonblicket inne, att behandla förslaget om Finlands fullständiga frigörelse. Landtdagen antog d. 20 förslaget om Finlands oinskränkta autonomi med 136 röster mot 55. Beslutet hade en räckvidd, som kom hela situationen att ytterligare kompliceras.

Krigshändelserna trängdes undan i det allmänna intresset af de politiska händelsernas ström. Icke

Forts. sid. 704.

DET SENASTE FLYGANGREPPET PÅ DET SÄKERLIGEN OBEFÄSTADE LONDON CITY FOTOGRAFERADT FRÅN ETT TYSKT AEROPLAN: Hufvudträffarne äro märkta: P. vid hufvudtelegrafstationen; C. patentverket; A. artillerikaserner; C. S. Cannon Street stationen. Till orientering äro märkta: Th. Thames; S. P. St Pauls katedral; B. Englands bank; F. Finsbury Square; L. Liverpool station.

STAFHOPPAREN SVEDLUND I SITT BÄSTA HOPP.

MÄSTERSKAPSTÄFLINGAR I 10-KAMP I HUSKVARNA D. 14—15 JULI. Fr. v. O. Svedlund, Huskvarna; I. Bergman, Stockholm; G. Holmér, Upsala (segrare X); C. A. Christiernsson, Sthlm; N. Jansson, Upsala; H. Lindberg, Sthlm; K. Abrahamsson, Södertälje.

Efter fotografier.

Kliche: Ernst Sjöversparre.

Täflingarne om mästerskapet i tiokamp, hvilka ägde rum i Huskvarna den 14—15 juli, räknade som deltagare flera af Sveriges bästa tiokampare. Banornas icke fullt tillfredsställande beskaffenhet och den starka värmen melförde dock att i stort sedt inga anmärkningsvärdt goda resultat uppnåddes. En del prestationer af högt värde förekommo likvisst. Segrare blef G. Holmér, Upsala, med 6973,845 points och andre pristagare förra årets mästare N. Jansson, Upsala, med 6884,09 points.

*

Som afslutning på Fotbollsveckan spelades söndagen d. 15 juli i Stadion en match mellan Stockholm

och Göteborg. Utgången syntes oviss, och det var med knapp nöd som Stockholmslaget hemförde segern — målresultatet blef 2—1. Matchen var synnerligen vacker, äfven om spelet ibland blef nog så hårdt.

På söndagskvällen förrättades prisutdelningen af f. d. statsrådet professor K. G. Westman.

*

Text till portr. å sid. 691.

Ett af baljväxter bestående konstmjöl, afsedt att vid brödberedning tillsättas vanligt mjöl och utdryga detsamma har framställts af ingenjör A. Schmägers och d:r G. Lekander. Profbakningar med deg, bestående af hälften konstmjöl och hälften råg-, resp. hvetemjöl, hafva gifvit utmärkt goda resultat. Den under nu rådande sädesknappa tider synnerligen värdefulla uppfinningen har hembjudits till staten.

Foto: Malinström, Sthlm.

Kliche: Ernst Sjöversparre.

PROFESSOR K. G. WESTMAN FÖRRÄTTAR PRISUTDELNING EFTER DEN AFSLUTADE FOTBOLLSVECKAN I STOCKHOLM. Herr Zander, den utomordentlige rekordlöparen, mottager sitt pris.

Yrkes- och Amatör-fotografer

äro välkomna med

nya, vältagna landskaps- eller genre-
- - - bilder - - -

lämpliga för vare sig den stora bilden å omslaget eller för den mindre vignetten å hvarje häftes första sida. — Ersättning vid antagandet.

REDAKTIONEN.

ETT NYTT PORTRÄTT AF EMANUEL SWEDENBORG.

FÖR H. & D. AF FIL. D:R S. ROSÉN.

Text till illustr. å sid. 692.

Den i Stockholm sedan några år tillbaka bosatte bildhuggaren Adolf Jonsson är f. n. sysselsatt med en porträttbyst af Emanuel Swedenborg. Konstnären har länge umgåtts med tanken på att framställa den store mannen, och planen har resulterat i den porträttskiss i lera, som här afbildas. Den är tagen i konstnärens ateljé i Centralpalatset. Skissen skall bilda utgångspunkt för porträttets mångfaldigande i ett varaktigare material.

Konstnären har åsyftat ett verkligt porträtt och ingen idealbild. Om man söker bilda sig en föreställning om hur den store mannen verkligen sett ut, så förefaller de mera kända Swedenborgs-porträtten tämligen uttryckslösa. Den banalaste är väl Bernigroths kopparstick (Leipzig 1734). Mest bekanta äro P. Branders porträtt i olja, måladt i Stockholm mellan åren 1765 och 1770 samt Gripsholmsporträttet, måladt af Per Krafft d. ä. omkr. år 1770, och dessa motsvara väl bäst de föreställningar vi gjort oss om den store mannen. Dessa och en del mindre kända porträtt ligga till grund för hr Jonssons framställning.

Men det är en annan sak, som är särskildt intressant härvidlag. Ifrågavarande porträtt är också en anatomisk rekonstruktion af Swedenborgs skalle. Den frågan har på senare tider framställts: kan man af skallens form sluta sig till en persons utseende under lifstiden, och kan man vetenskapligt bestämma förhållandet mellan en persons anletsdrag och skallens form? En del anatomer ha ingående

sysslat med detta problem. Så t. ex. den tyske forskaren H. Welcker, som gjort dylika undersökningar rörande Dantes dödsmask samt Schillers, Kants och Rafaels skallar. Metoden har sedan förbättrats af bl. a. Schweizaren W. His, tyskarne J. Kollman och W. Büchly samt svensken prof. C. Fürst i Lund. Docenten V. Berglund har ytterligare undersökt ansiktsprofilens förhållande till kranieprofilen och kommer till den slutsatsen, att människans ansiktsprofil är byggd efter en bestämd plan, som står i ett bestämt förhållande till kranietets profil och att mjukdelarna på bestämda punkter i förhållande till kraniet ha en bestämd konstant tjocklek, samt att denna rekonstruktionsmetod äger stor tillförlitlighet vid identifiering af döda efter kranier. Hvad särskildt Swedenborg beträffar, har prof. J. V. Hultkrantz i Upsala enligt His' och Kollmann-Büchlys metod identifierat Swedenborgs skalle och själf rekonstruerat en dylik anatomisk statyett af den store svensken.

Det är klart att dessa och dylika metoder endast ha ett mycket begränsadt *konstnärligt* värde. Men som hållpunkten för konstnären, som vill åstadkomma ett i möjligaste mån realistiskt porträtt af en historisk person, kunna dylika undersökningar alltid vara en god ledning.

Emanuel Swedenborg saknar ännu sitt monument. Att resa hans staty i någon form är en skyldighet mot en stor svensk mans minne.

Forts. fr. sid. 694.

ningarne täcka det fruktansvärda sårets in- och utgångsöppningar. Vid vänstra örat synes en svart lapp. Det är en af de tidigast använda plåsterlapparne, som löstags 1859 och därefter lagts på denna plats. Kring hjässan är den glesnade och vissna lagerkransen, som nu skall ersättas med en ny, virad på silfvertråd. De svarta stänken på den hvita dräkten äro kryddor o. d., som glidit ut ur de af åldern skadade här nyss aflyftade kuddarne, hvilka såsom ett skydd legat öfver likets öfre delar. Fötterna nå ända ned till den nedre kistkanten. Konungens stoft är omkring 176 cm. långt. Hufvudet ligger något högre än kroppen, böjdt framåt ned mot bröstet.

Detta synes tydligt på den ena bilden (öfverst t. h.), med hufvudet taget från högra sidan. Pannbenet är söndersprängt vid näsroten och näsbenet något inåtböjdt hvarigenom den stora vinkeln mellan pannan och näsan uppkommit. Munnen är något öppen genom underkäkens nedfallande och öfverläppens starka förkorkning.

Den återstående bilden återger det kungliga stoftets huvud en face. Man ser hur skottet sprängt sönder pannbenet. Två stora remnor synas och midtdelen af pannbenet är insjunket. Där finnas fler brott under huden, på fotografien osynliga.

Det har sagts, att Karl XII var koppärrig. Några år efter koppor kunna dock ej spåras, ej ens på de få delar af huden, som äro bevarade utan yttre skador.

Det framgår tydligt af den rätt framifrån tagna ansiktsbilden, att den bekanta dödsmasken icke kan vara förfärdigad genom afgjutning direkt från ansiktet.

Äfven framgår det af alla bilderna (och än mer af de blottade såren), hur ofullständiga och felaktiga 1859 års afbildningar af konungens hufvud äro.

Undersökningarne hafva oafbrutet fortgått den 18, 19 och 20, hela dagarne. Den 21 sattes åter de borttagna plåsterlapparne på, och allmänheten hade tillfälle att så långt ske kunde under ett par timmar taga det kungliga liket i betraktande. Där var en oafbruten ström af besökande, som sålunda bragte den hänsofne konungen sin hyllning. Furirer höllo vakt kring kistan och på det vid grafkorets västra vägg upplagda kistlocket hade man lagt Karl XII:s hatt och handskar från Fredriksten. Bland annat tillstädeskom en afsevärd mängd manskap från Stockholms garnison.

På lördagens eftermiddag och på måndagen hafva läkarne fortsatt sina vetenskapliga undersökningar. Om dessas resultat är det ännu för tidigt att här uttala sig. Må det emellertid vara sagt, att det intresse hvarmed de utföras och deras grundlighet och minutiösa noggrannhet äro en borgen för, att resultatet kommer att blifva så godt som under nuvarande förhållanden med den moderna vetenskapens alla hjälpmedel är möjligt.

Max Schürer von Waldheim.

MEDDELANDE
till H. 8. D:s Medarbetare.
Skönlitterära bidrag,

hvilka städes i tur och ordning snarast granskas,
HONORERAS OMEDELBART EFTER AN-
TAGANDE eller returneras i motsatt fall
20 öre porto åtföljt manuskript :: :: : ::

BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG

Redaktionen.

C. J. LÖFGREN †.
Fabrikör. — Oscarshamn.
F. 41. † 7 Juli*.

H. LÖNNROTH †.
Redaktör. — Göteborg.
F. 56. † 15 Juli*.

F. W. W. NYBERG †.
Kamrer. — Stockholm.
F. 62. † 7 Juli*.

E. M. EKLUNDH †.
Handlande. — Växiö.
F. 68. † 17 Juni*.

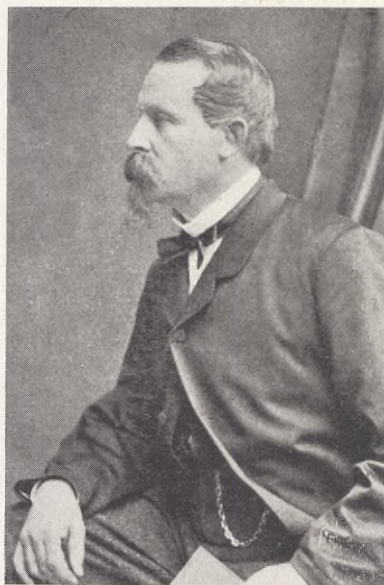
Forts. fr. sid. 701.

desto mindre utvecklades stor kraft och aktivitet både på västra och östra fronten. Längs hela *västfronten* lancerades en otalig mängd af anfall och motanfall, utan att dock striderna på något ställe fick utseende af mera afgörande art. I *Flandern* var det engelska artilleriet i utröttligt arbete, speciellt mellan *Ypres* och *Lys*. Tyskarne satte den 18 in en ny stöt vid *Lombartzÿde*. I västra *Champagne* böljade kampen fram och åter på höjderna söder om *Moronvilliers*. På västra *Meuse*-stranden angrepp fransmännen på bred front mellan *Malancourtskogen* och höjden 304 och vunno terräng. Söder om *S:t Quentin* gjorde tyskarne den 19 ett större anfall på franska ställningar; ett annat samtidigt angrepp ägde rum på *Aisne*-linjen mellan *Craonne* och *Hurtebise*.

I *Galizien*, där de ryska offensivtrupperna förra veckan nådde förbi *Kalusz* och floden *Lomnica*, rönt *Brussliov* ett bakslag. Ryssarne kastades tillbaka från *Lomnica*-linjen efter förlustrika strider. Äfven längre norr ut ansattes de hårdt af tyska och österrikiskungerska trupper, som verkställde ett genombrott af ryssarnes ställningar öster om *Zloczov* och togo ett tusental fångar.

Hundraårsdagen af konstären Johan Kristofer Boklunds födelse inföll den 15 juli. För att celebrera detta för svensk konst betydelsefulla sekelminne kommer konstföreningen för södra Sverige att i höst i *Malmö* anordna en minnesutställning af den hänsofne mästarens arbeten.

Johan Kristofer Boklund, som var född på *Kulla-Gunnarstorp* i *Skåne* kom efter studier vid *Köpenhamns konstakademi* år 1837 till *Stockholm*, där han blef lärjunge vid *Akademien för de fria konsterna* samtidigt med att han sökte sitt liffsupphälle som litograf och teckningslärare. Medels sina från denna tid härörande genrebilder ur hvardagslivet fäste den unge konstadepten uppmärksamheten vid sin person, hvilket i stegrad grad blef fallet sedan han med sin tafla "*Gustaf Adolfs afsked från Maria Eleonora*" eröfrat akademien stora pris. Under åren 1846—54 vistades *Boklund* i *München*, där han företrädesvis och med betydande framgång ägnade sig åt historiemålning. En därunder af konstnären

Efter porträtt. J. C. BOKLUND.
Ett 100-årsminne den 15 Juli

Tillfölje det utomordentligt rika och högaktuella illustrationsmaterialet ha vi nödgats uppskjuta införandet af större delen af Veckans Porträtt-Galleri samt af en berättelse.

hemsänd tafla, "Den nyfikne trumpetaren", tillförde honom ett offentligt understöd, hvilket möjliggjorde för honom en studieresa till *Paris*. Efter att år 1855 hafva återvärdt till hemlandet blef han ledamot af *Akademien för de fria konsterna* samt professor med uppdrag att vid densamma bilda en målarskola. År 1866 utnämndes han till intendent för *nationalmusei konstafdelning* och blef 1867 höfintendent och föreståndare för *Karl XV:s* enskilda tafvelsamling samt akademien direktör.

Bland mängden af *Boklunds* arbeten kunna nämnas "*Gustaf II Adolf och Axel Oxenstierna i öfverläggning om tyska kriget*", "*Porträtt af drottning Lovisa*", altartaflan "*Kristus i örtagården*" m. fl.

INNEHÅLL: Lektor *P. P. Waldenström* † (*biografi och helsidesporträtt*) — Öppnandet af *Karl XII:s sarkofag* — *Minuthandlarnes årskongress*. — *Stockholms centralkök*. — *Amaltheakommittén*. — *Ryska bilder*. — *Revolutionsen i Kina*. — *Porträtt till dagskrönikan*. — *Världskriget*. — *Veckans porträttgalleri*.

BLIF MEDARBETARE
- - I HVAR 8 DAG. - -

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovilkorligt förbud.